Број 51. У Новом Саду, у среду 5. (18.) марта 1914. Година XLIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута осим недеље и празника.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 круне и 10 потура; на четврт године 8 круна. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: За пола године 2 кр., на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући Јована Т. Чавића, у главној улици бр. 6.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Чек-конто 12008.

Саборске адресе политичких странака у Хрватској и Славонији.

Све политичке странке, које су заступане на данашњем сабору краљевина Хрватске и Славоније, израдиле су нацрте својих адреса и поднеле их сабору на расправу. На сабору краљевине Хрватске говори се и расправља према томе о адреси хрватско-српске-коалиције, о адреси странке права, о адреси Старчевићеве странке права, те о адреси хрв. пучке сељачке странке.

Адреса хрватско-српске коалиције, као адреса саборске већине, мора да нас занима понајвише и у првоме реду већ из разлога тога, што ће она једина стићи на место свога определења, и што једино из ње разабрати можемо, што нас чека у најближој будућности.

Сасвим је природно, да адреса хрватско-српске коалиције као адреса саборске већине мора бити строго реална и ограничена на оно, што хрватско-српска коалиција као одговоран политички фактор у данашњим политичким приликама може учинити за свој народ и домовину своју. И у том погледу добива велики значај и оно, што у адреси саборске већине није садржано.

Више опозицијових новина назвало је адресу саборске већине мршавом и празном, те су ју ради тога прекориле. Некоје од њих устврдиле су шта више и то, да адреса коалиције у многом заостаје за адресама пријашњих старомађаронских саборских већина. Ми такав прекор сматрамо неоправданим. Ако је адреса коалиције мршава и празна, то никако не доказује, да коалиција не би хтела и знала сабору поднети адресу садржајем већу и богатију од ове, у другим, бољим политичким приликама. Мршавост и празнина коалицијоне адресе доказује само то, да су данашње политичке прилике у Аустроугарској такове, да се њима не може учинити ништа више ни за краљевину Хрватску, ни за народ хрватски и српски од онога, што је садржано у кр. рескрипту и коалицијоној адреси. Мршавост и празнина коалицијоне адресе само је природна последица мршавости и празнине њеног пакта са грофом Стеваном Тисом, те у томе пакту лежи сва тежина политичке одговорности хрватско-српске коалиције.

„Das eben ist der Fluch der Bösen That,
Dass sie fortzeugend immer Böses muss gebären.“
(То и јест клетва опакога дела,
Да оплођено вазда зло рађа.)

Жива нам је жеља, да у просуђивању саборских адреса поступамо строго објективно, па ћемо стога на адресу саборске већине применити оно мерило, с којим се је у свом адресном говору према њој послужио њен известитељ г. др. Иван Лорковић.

Тај пак изволео је изјавити ово:

„Према томе садржаје адреса у главном и споразум, на којем је нова политичка ситуација створена, те је у опће наша адреса у главном парафраза кр. рескрипта, што према политичкој ситуацији једино може бити. Адреса одступа од тог, да буде парафраза, само на два мјеста. Одступа у првом реду на мјесту, гдје се говори о комесаријату у краљевини Хрватској, као што и о комесаријату на подручју народно-црквене српске аутономије, а на другом мјесту одступа адреса од садржаја рескрипта тамо, гдје се опширније разлажу начела политике већине према краљевини Угарској, као што и схваћање политичког развитка краљевине Хрватске.“

О споразуму, на којем је нова политичка ситуација створена, као и о оном, што је у адреси саборске већине само парафраза кр. рескрипта, већ је у „Застави“ опширно писано и расправљано у чланцима „Значај пакта хрватско-српске коалиције са грофом Тисом“. У овом чланку занимају нас у првоме реду она два места у адреси саборске већине, на којима она одступа од тога, да буде само парафразом кр. рескрипта.

Пре свега повабавићемо се са оним местом адресе саборске већине, где се говори о комесаријату у краљевини Хрватској и о комесаријату на подручју народно-црквене автономије српске.

Хрватско-српска коалиција већ у више пута изјавила и нагласила, да је главна сврха њеног пакта са грофом Тисом успостава устава у краљевини Хрватској. Већ према томе морала је хрватско-српска коалиција као саборска већина у својој адреси изнети ону тешку повреду, која је уставном праву краљевине Хрватске нанесена била обуставом устава и уведењем комесаријата у Хрватској. Она је морала поћи и даље, те у адреси тражити задовољштину повређеному праву и примерену казну оних, који су тако тешку повреду на уставним правима краљевине Хрватске извршили. Што је пак у том погледу учинила адреса саборске већине?

Изјавила је свој дубок бол и потрешеност над тим догађајима те обећање, да ће „настојат са добростивом приволом Величанства, да за њих потражи лијека начином, по уставу нашем предвиђеном.“

Таково опћенито обећање могло би имати без приговора места у којој адреси саборске мањине, јер она као такова не може доћи у положај, да у догледном времену своје адресно обећање искупи, те да га у ту сврху специјализира и конкретизира.

Таково пак опћенито обећање у адреси саборске већине мора према горе и доле учинити дојам — неозбиљности.

Скопље после шест месеци.

— Писмо „Застави“. —

Скопље, 23. фебруара.

Када сам оно пре шест месеци посетио гроб свога незаборављеног брата дра Бошка Петровића у Скопљу, због жалости и туге онда, нисам описао славни град цара Душана, сада наше, слободно Скопље, као

ПОДЛИСТАК.

ШЕТЊЕ ПО ДУБРОВНИКУ.

— *Пише Андра Гавриловић.* —

IX.

На Локруму.

Локрум је острвце јужно од Дубровника, и природна је допуна археолошком богаству каменитога града. Отуда је Локрум готово у свако доба дана посећен. Већином се иде на баркама с веслима, а има, колико сам видео, и два моторна бродића, који возе из луке до јужнога рта острва и обратно. Ширина му је око пет стотина метара, а дужина три пута толика.

Историја зна за Локрум још од почетка XII. века, када су га Дубровчани предали били калуђерском реду бенедиктинаца заједно са црквицом и манастиром на њему. Овде се при крају истога столећа десио бродолом с лађом, на којој се налазио енглески краљ Ричард, звани Лавово Срце; краљ се спасао на Локрум заветујући се, да ће ту сазидати за спомен цркву. Али досетљиви Дубровчани похиташе, те сами подигоше ту црквицу, после чега не остаде краљу ништа друго, већ да сазида у Дубровнику скупоцену и велику цркву — саборну. У XIX. је веку ово лепо острвце било приватном својином. Једном га је држао, и украсио, и Максимилијан, потоњи мексикански цар. Претпоследњи му је власник био наследник аустријског престола Рудолф. Сада га држи доминикански ред фратара.

За име Локрума казаће вам да долази од италијанске речи la croma, али ће вам одмах рећи и то, како у тачност такога етимологисања не треба веровати, јер толико музикалности код старих Дубровчана није било.

Локрум се не хвали без разлога. Острво је, цело, по површини покривено бујном шумом од ружмарима, разних врста четинара, лавора, маслине и особите врсте јагода. То су дрвета, као што су дрвета наших шљива, а на њима расту — јагоде. Оне су у величини ситнијега ораха, црвене су као крв, сочне, мирисне и преслатке. Човек се на такво воће брзо полакоми, али већ после три или, највише, четири такве јагоде осети да се — опио... Причају занимљиве појединости о странцима, који су то хтели пробати. И озбиљни се Енглези раздрагају, подетињају. Ова су јагодна дрва била сада у цвету. Потерала су већ други род. Маслина се овде губи у разноврсности другога дрвећа. Иначе је има доста, на другим крајевима око града и много више. Она цвета у мају, а берба почиње с краја октобра и држи све до краја године, некада и дуже. Маслиново је дрво као врло развијена шљива, и виша је. Крто је преко мере, те су чести несрећни случајеви при берби, када се берачи пењу на њ. Има и мањих, нижих, и оваква се дрвета с разлогом радије култивишу у позније доба.

Прокрстарили смо Локрумом. Широке стазе, које су на северној страни већ прилично запуштене, воде уздуж и попреко. Били смо на највишој тачки острва. Ту је, поодавно већ запуштена, фортица. Сву смо је разгледали, дивећи се строју и дебљини њених зидова. Улазили смо и у унутрашњост њену и огледали се у води дубоке цистерне њене, која би посаду појила и када би је непријатељ опсео.

Јединствено је леп поглед одавде. Ма куда да се окренете, све се лепши изглед отвара. Западно се разлила морска пучина у недоглед, а при смирају сунчеву играње је и преливање боја такво, да се лако не описује речима. Јужно се спушта главна дужина умиљатога острва. Та је страна најлепше култивисана, ту су прекрасна шеталишта, у којој главна алеја заноси походиоца. Полудесно се бели манастир са својим ћелијама. Источно вам се показују Плоче, јужно предграђе дубровачко, а северно је онај поглед на Дубровник, који вам даје прегледну слику овога загонетнога града. Да, још ћете нешто одавде угледати — ако вам се погледу сакрило било када сте ишли мало пре градићу навише. То су развалине од простране зграде, коју је на Локруму република била сазидала за кужне болеснике, када је куга, идући по јужној Европи, походила била и Дубровник. Хвала Богу, и та је невоља, при савременом санитетском старању, прешла већ у историју. Можда вам стога ни ово сазнање не мути дивно расположење, које вас на Локруму лако осваја.

и живот у њему. Но приликом мога садашњег бављења овде, предузео сам себи, да обиђем Скопље, да видим и упознам живот наших нових грађана и да то приказжем читаоцима „Заставе“.

Са радошћу могу констатовати, да је Скопље за ових последњих шест месеци сјајно напредовало. Налази се на средокраћи саобраћаја између нове и старе Србије, у њему се концентрише сва трговина нових крајева. Скопље се још пре двадесетину година хтело да се ослободи веза са Солуном, који је до сада био главни извор скопљанских трговаца, и сада, када је прешло у српске руке то је и постигло. Скопље се може данас са поносом назвати српским градом. Пуно је напретка и будућности. Српски државници су својом мудром политиком и радом умели, да ову турско арнаутску варош унапреде и даду јој тип модерне, чисте и пријатне вароши. Где се некада чула само турска, бугарска или арнаутска реч, данас се свугде српски говори, на сваком лицу видиш задовољство и блаженство, свако осећа да му је живот и имовина сигурна и радостан је, да је грађанин удвостручене лепе Србије.

Срби су овакам радом више постигли, но што се и помислити може, а уверен сам, наставили се овака мудра политика, Скопље и околина ће постати за врло кратко време један од најлепших крајева наших.

Живот у Скопљу тече нормално, у раду, задовољству од рана јутра до дубоко у ноћ. Нема надлештва, чиновника, а да не ради и труди се, да што више допринесе општој ствари и да створи што погоднији живот овом ослобођеном животу. Посао је велик. чиновништво га ради одано, искрено. У Скопљу нећете видети ни једно службено лице да седи у кафани и да дембелише, све се то дало на посао, све је то на послу, ради се пуном паром.

Полицијски органи са својим вредним окружним начелником г. Трифуновићем, могу служити за пример.

Прошао сам по квартовима скопљанским тамо, где живе искључиво Турци. Ту сам видео у турској кафани, где десетак Турака седе поред каве, а са њима седи полицијски писар, па са нашим новим грађанима, Турцима, у најпријатељскијем разговору и шали без оружја, без страже, пије кафу. Он разговара са људима, који су и сами желели мира и рада. Један ми члан кварта рече, да су се они у свом кварту тако опријатељили са Турцима, да одлазе једни другима у куће. Још ми рече, да они себе не сматрају друкчије, но за мисијонаре. Они са тим светом, који је иначе утучен својом несрећом и страхом од рата, поступају пријатељски и очински. Турци уопште поштују сваког члана политичке власти и покоравају им се, јер су осведочени, да ће под српском управом имати тако жељеног мира, спокојства и правде.

Бивши т. зв. Бугараши, чак и бивше вође им, који су били (под утицајем просутог новца из Софије) трепет овдашњем српском живљу, називали се Бугарима и мрзели све што је српско, сад су се осветили. Нема ту више оне нетрпељивости, оног шовинизма; све се то вратило своме српском јату, што су им и прадедови били. Они су постали опет добри Срби и верни синове своје нове отаџбине.

Данас, у недељу, обишао сам крајеве, где махом живе Срби и други Хришћани. Ја сам уживао са њима заједно, како се веселе, ухватили се у лепо српско коло, све млад свет, игра, пева и весели се све до у мрклу ноћ, док сунце не седне и зађе за Шару и не позлати својим зрацима хучни Вардар.

Све је то озарено слободом, јер знају, да слободно могу ићи у поље на своје радове и да не стрепе, да ће бити жртва разних пљачкаша и пустахија, који су владали за време жалосне турске управе.

Не могу пропустити да не споменем, да сам се за време мога бављења у Скопљу и Куманову састао са многим нашим Србима из Војводине, има их који су већ купили земљишта и куће. Има их, који су узели под закуп, а многи чекају да се донесе закон о селењу и о куповини, па да се стално овде настане.

Пратајући се и по други пут са Скопљем, кренуо сам се иако тужним срцем, но ипак задовољан, јер сам се у њему и сам радовао овом напретку и слободи. коју уживају наши нови грађани слободне Србије, а дојучерања тужна раја.

Р. П.

Још је на острву у каменом кориту језерце, које зову Мртво Море и у коме се чаробно огледа околна шума. „Рикавица“ пак зове се место, где море ствара музику своје врсте. Једна велика издубљена стена прима у себе море, које, бежећи из ње. производи рику. Велике пећине на јужној страни завршују низ природних лепота на Локруму.

Књижевни преглед.

— *Изишао је 3. број* „Жене“ с овом садржином: Шта каже гробље, песма од Ѳ. — Сунца ми дајте, песма од Мићуна М. Павићевића. — Пати!.., песма од Мићуна М. Павићевића. — Мудре изреке. — У самртном сну, комад у два чина, у прози, од Н. Ђ. Вучетића-Бокељског, — Мудре изреке. — Српкиње у рату 1912. и 1913., од Ѳ. — О нашој исхрани, по савременим начелима. — Мудре изреке. — Једна препирка о васпитању, од —ђан—. Болесник у постељи. — Мудре изреке. — Књижевност и уметност. — Разне белешке. — Белешке из здравља. — Белешке из домазлука. — Одговори уредништва.

— **Хришћански Весник.** Од Ускрса почиње поново излазити у Београду овај независни црквени часопис за хришћанску религију и културу, који је пре 30 година покренуо и уређивао прота г. Алекса Илић. Уређиваће га др. Војислав Јанић, свештеник и наставник богословије св. Саве. На листу ће поред осталих сарађивати: епископ др. Никодим Милаш, др. Чеда Мијатовић, прота и ректор Стева Димитријевић, др. Николај Велимировић, Аксентије Обрадовић, др. Светомир Растић, Милоје Сретеновић, др. Родољуб Стојаковић, др. Бор. Мих. Лоренц и велики број млађих богословски и философски образованих људи. Лист ће излазити месечно на 4—5 табака. Цена до краја ове године 10 динара (круна). Рукописе и претплату слати уреднику преко Богословије.

Нови Сад, 5. марта.

Сазив српског народног црквеног сабора. Полузванични лист угарске владе јавља, да су преурађени гласови о сазиву српског народног црквеног сабора, јер влада још није заузела становиште у ствари администрације упражњене патријарашке столице. Може се очекивати, да ће обзиром на успостављене уставне прилике у Хрватској и Славонији и сталност политичких односаја ипак брже предузети мере гледе избора патријарха. Тиме ће се с успехом моћи да пожури и уређење српске народне црквене автономије на сабору.

Ова доста смушена полузванична изјава налик је на Палчику Јовановића. Изгледа нам, да он опет мути и гура владу, да именује администратора, мада је по црквеним канонима администратор најстарији епископ по посвећењу. Можда се мисли на уцењивање сабора при уређењу автономије — али српски народ неће трпети никакве уцене нити жели да тргује са својим правима. Народ се није завио у црно, што нема патријарха.

Догађаји на Балкану.

Сазив српске велике народне скупштине.

Забележили смо већ раније, да се у круговима српске владе баве мишљу, да се на јесен сазове велика народна скупштина, која ће изменити српски устав, јер се осећа потреба, да се створи установа државног сената, као горње куће законодавног тела и да се неке одредбе у уставу измене и надопуне. Београдски лист „Балкан“ међутим сад дознаје, да ће се велика народна скупштина сазвати — по жељи руског цара. Београдски лист тврди, да је *женидба српског престолонаследника Александра са ћерком руског цара свршена ствар*, и руски царски двор само жели, да престолонаследнику Александру и по уставу осигура право наследства на српски краљевски престо. Као што је познато, када се краљевић Ђорђе одрекао права наследства на српски престо, онда је ту промену у наследству узела на знање само редовна народна скупштина, а не и велика народна скупштина, као што то одређује устав. Руски царски двор жели, да пре венчања и велика народна скупштина узме на знање и одобри ту промену у наследству, како би се доцније избегле све евентуалне тзавице.

Србија и оријенталне железнице.

Из Београда јављају, да је председник српске владе Пашић изјавио, да је нетачна тврдња, да Србија хоће да откупи источне железничке пруге. Те се пруге истина налазе сад на српском земљишту и оне су српска својина, али српска влада хоће да засведочи своју добру вољу према своме суседу Аустроугарској, те да се то питање реши тако, да задовољне буду обе стране. Српска влада стоји на становишту француског предлога, кога смо саопћили у јучерањем вечерњем листу, а тај предлог може задовољити и Аустроугарску. Српска влада је упутила и српског посланика у Бечу, да на основу тог француског предлога преговара са аустроугарском владом.

Грчка и епирски устанак.

Грчка влада је саопћила великим силама, како је онај начин предавања епирских крајева албанским властима, по којему је поступљено при повлачењу грчких трупа из Горице и Колоније, наилазио на врло велике тешкоће. Још веће тешкоће ће настати при повлачењу грчких трупа из каза, које леже јужније, јер су Епирци, имајући више времена, у тим казама добро организовали устанак. С тога грчка влада мора напустити досадањи поступак (да грчке трупе предају напуштене крајеве албанској жандармерији), јер ће Епирци свакако одмах напасти албанску жандармерију, а грчке трупе онда ће или морати пуцати на своју браћу или ће, што је вероју ретнije, отказати послушност и солидарисати се са својом епирском браћом. Да би се то избегло, грчке трупе ће напустити епирске крајеве, додељене Албанији, као што је Грчка обећала великим силама, а како ће албанска жандармерија заузети те крајеве, грчка се влада не може бринути о томе. — Из тога се саопћења види, да су у Епиру данас господари Епирци и то ће остати још задуго, јер Арбанија је немоћна, да их скрха, а велике силе тешко ће се погодити да што предузму против њих.

Накнадни избори за бугарско собрање

У недељу су обављени и накнадни (ужи) избори за бугарско собрање. Тек после тих избора може се тачно установити, у каквом је броју ушла у собрање владина странка, а у каквом опозиционе. Службени извештај бугарске владе јавља, да влада има свега 127 посланика (а не 128, како је раније тврдила), а опозиција има 118 посланика. Према томе, ако је тај владин извештај тачан, бугарска влада има у собрању већину од 9 гласова. Да ли ће са таком малом већином моћи да влада, то ће се видети, када се ускоро састане собрање и отпочне рад.

Женидба румунског принца Карола.

Из Букурешта јављају, да у четвртак полази на пут румунски престолонаследник Фердинанд са престолонаследниковицом. Они ће прво у Берлин, а оданде ће са својим настаријим сином Каролом у Петроград. На путу ће пробавити 12 дана. Званично се не говори ништа о сврси тога путовања, али у букурешким политичким круговима тврде, да се ради о верењу принца Карола, будућег наследника румунског престола, са ћерком руског цара.

Дрека због српске пропаганде.

У једном од прошлих бројева пештанског листа „Аз Ешт“ од темишварског дописника читамо једну чудновату вест. Ни мање ни више, него опет великосрпска пропаганда! Од скромног и мирног темишварског катихете и капелана, Ивана Прекајског, направише великосрпског пропагатора. А какав ја тај ужасан грех, ради којег морао катихета своје место да напусти? Дописник га прво оптужује, да у средњим школама неће само на мађарском језику да предаје науку вере, него се усуђује, да коју реч са ученицима и српски прозбори.

И сада долази најинтересантније. Док министар председник Тиса свечано изјављује у сабору, да је за то, да се наука вере у средњим школама

на матерњем језику предаје, дотле министарство просвете одређује истрагу против истог катихете и суспендује га са звања.

Даље му темишварски дописник подваљује да шири књиге из Петрограда и Београда. Ми смо се обратили на г. Прекајског и добисмо одговор, да је за све време од како је катихета, једино је и то још 1912. године препоручио ученицима омладински лист „Новог Србина“. Нама није познато да од стране власти постоји каква забрана гледе „Новог Србина“.

Где је ту онда великосрпска пропаганда?

Но зла намера и тенденција истог дописника види се већ из тога, што тврди да исти катихета шири књиге из Петрограда. А зар није то смешно, ширити руске књиге међу ђаке, који не само да руски не знају, него многи од њих већ и српски заборавише?!

И сада наступа најужаснија ствар! Због те шупље и злонамерне пријаве губи Иван Прекајски место као катихета на великој гимназији и жигоше се као опасан великосрпски пропагатор.

И господа Срби посланици, који се налазе под Тисиним скутом, на све то ћуте и одобравају. Или ваљда у Пешти и не смеју да признаду да су и они Срби, него само у срезовима имају куражи да вичу из петних жила да су и они родољуби и пријатељи народа српског.

Јадни народе, кад ћеш прогледати!

М.

Манифестација бечког југословенског ђаштва.

Бечко југословенско ђаштво је задња четири дана протестовало против талијанског насиља на тршћанској „Rivoltelli“, а против талијанског универзитета у Трсту, те манифестовало за своје универзитетске захтеве.

О скупу југословенског ђаштва дне 11. о. м. већ су часописи известили.

У четвртак се је скупила на универзи множина наших академичара — у округлу броју око 400 — да парализира евентуалне нападе од стране Талијана и да у исто време манифестира за своје захтеве на академском тлу. Према депутацији, која је отишла ректору, да му разјасни циљ нашега наступања, изразио се ректор врло наклоно, изразио симпатије за наше наступање према тршћанским догађајима и изразио се за реципроцетет загребачког универзитета. Пошто се Талијани тога дана не показаше на универзи, пред подне отишло је наше ђаштво у дугој поворци по Рингу, праћено кордоном полиције пред парламенат. У парламенат се је послала депутација од 6 чланова обима југословенским клубовима, да им разложи своје захтеве у смислу резолуције јучерашњег збора. Заступници су обећали, да ће свим силама радити, да увређено ђаштво добије задовољштину за претрпљене увреде и обећаше што пре решење југословенског универзитетског питања.

Поворка се кренула натраг пред универзу, и шетала пред прочељем, чекала депутацију. Када је депутација стигла, ђаштво се разишло и манифестација је била за тај дан готова.

У петак су Талијани, који су добили на располагање велику своту новаца и много колега из Граца и Инсбрука, en masse, заузели рампу. Када се разнела вест, да су Талијани на рампи, почело се скупљати југословенско ђаштво у појединим групама пред универзу. Међутим су Талијани почели провоцирати малобројно југословенско ђаштво. Број је нашег ђаштва непрестано растао, и када их се прилично искупило, хтедоше штаповима провалити на Рингу, да их није задржао јак кордон редара уз помоћ коњице. Наше се ђаштво тада вратило у локал југословенских друштава бурно протествујући и тамо заузе становиште према насиљу. Покушало се повратити на универзу, али је полиција запречила пут и тада је поворка отишла пред „Rathaus“ и ту опкољена полицијом стајала. Одмах иза тога показаше се Талијани, који су, праћени двоструким кордоном полиције ишли према парламенту. У нашима је закипела крв, продрли су кордон а у дивљем трку полетеше према парку, да би изашли пред Талијане, да се огледају с њима, али их предусрете полицаја на коњима, те се наши морадоше повратити натраг универзи, одакле се послије разиђоше

Узбуђење југословенског ђаштва је током дана расло. Југословенски универ одбор дао је налог за суботу, да се на сваки начин заузме рампа што раније, а таме препречи приближење Талијана на универзи.

Већ у 4 сата у јутро у суботу дошли су наши на рампу. Талијани су били спремни, да дођу у 7 с. У то је доба већ била моћна чета наших, која је нарасла на 600 људи. Талијани су се јављали из далека у мањим групама, а да се универзи ни приближили нијесу. Прије него се југословенски ђаци удаљише са универзе, направила је једна колегиница Словенка лепу шалу; купила је макарона и разделила међу ђаштво а у часу били су сви шешири окићени тим симболом „јунака“ из Триполиса. Тај је појав изазвао међу многобројним гледаоцима огроман смијех. Око $10^1/_2$ с. су наши напустили рампу да даду места Bummel-у немачких буршева. У пратњи полицијског кордона кренула се поворка у друштвени локал у Beethoven-gasse, где се препустило даље поступање централном југосл. акад. одбору. Пошто се отлевала српска, хрватска и словеначка химна, разиђоше се наши.

У овој прилици морамо напоменути две ствари. Ми Југословени на бечкој универзи имамо тежак положај, свака слобода кретања на универзи је забрањена. Усљед обзира на њемачко ђаштво, које је у овој прилици било неутрално, а које у свакој прилици наглашава, да хоће да сачува немачки карактер универзе. На улици нас на сваком кораку прати полиција.

Весели нас, што је ових дана бечка југосл. омладина показала, да је прожета духом националног јединства, које није само празна фраза, него је показало, да је приправна и делом посведочити, ма то било у интересу ма које гране нашега племена.

Даље поступање препуштамо југосл. акад. одбору. Позивамо све колеге, да се сви одазову још у већем броју, ако буде потреба, да достојно изразимо симпатије увређеним тршћанским колегама.

Беч. Ђ.

Вести из места и са стране.

У автономији нема синекура.

У 51. броју „Србобрана“ читамо ове редове: „Да увери своје телиће, како су они око „Србобрана“ збиља издајице, пише Супило у своме листу, да они издају морску обалу ради синекура у народно-црквеној автономији. А опће је позната ствар код Срба, да у автономији уопће нема синекура и да чланови највиших тела автономних имаду само 10 круна дневница и то кад раде, а сваки од њих потроши више дневно у Карловцима“. — Самосталски листови 1910. године клеветали су радикале због дневница, а ево сада признају чисту истину!

Русинска парница у Лавову.

Оптужени Василь Колдра, правник, изјавио је пред судом у Лавову, да је радио на привредном напретку русинских сељака у Галицији, а никада није рекао, да су у Русији боље прилике него овде. Он је говорио само о јединству руског народа и о стародревном православљу. Његов рад није био политички него васпитачки. Он је приказивао слике из Гогољевих прича. Православни покрет изазвали су украјински свештеници својим поступком према народу и сељаци, који су се вратили из Америке. Са Бобринским и руско-галичким општеством није стојао у вези.

85-огодишњица генерала Е. В. Богдановића.

У среду, 26. фебруара о. г., славио је свој 85. рођендан руски генерал Евгеније Васиљевић Богдановић, издавалац родољубивих књижица и брошира. Он је већ 70 година у државној служби. Његове су карактерне црте: љубав домовини, верност цару и преданост вери православној. Он је јако начитан и образован човек и добар говорник Растурио је 10 милијона слика, листова, брошира и књига широм Русије. Још увек је свеж и потпуно здрав.

Успомена на цара Александра III.

На рођендан пок. руског цара Александра III., који пада 26. фебруара, служена је у Петропавловској цркви литургија, на којој је појао придворни певачки кор. У цркви је био цар Никола са кћерима Олгом и Татјаном, царица удовица, велика кнегиња Марија Александровна, војвоткиња Саксен-Кобург-Готска, велика кнегиња Марија Павловна и Ксенија Александровна и велики кнез Александер Михаиловић. Затим је у гробници одслужен парастос.

Пресуда гледе проневере у друштву „Балкан“.

Загребачки судбени сто осудио је због преступа против сигурности туђег власништва директора „Балкана“ Карла Албинија на 6 месеци, председника управног одбора Облака на 4 месеца, чланове управе Дражића и Пернера на 3 месеца, П. Вркљана и Агића на 14 дана строгог затвора. Осуђени Албини изјавио је: Нисам крив. Живела социјална револуција!

Помен П. А. Кулаковском.

Словенско благотворително општество у Петрограду приредило је у понедељак, 3. марта, у вече скупштину у спомен покојног професора П. А. Кулаковског. После приступне беседе А. А. Башмакова говорио је академик А. И. Собољевски о Кулаковском као словенском научењаку, а професор И. С. Пальмов о Кулаковском и словенском благотворителном општеству. Пре скупштине приређен је помен по црквеном обреду.

Суђење имјабошцима.

Руски архијерејски синод наредио је, да се суди оним калуђерима из Свете Горе, који се признају за „имјабошце“. У Русији се налазе 24 така светогорска калуђера. Њима ће судити духовни суд у Москви Томине недеље. Чланови суда биће четири епископа и још неколико свештених лица. Пресуда ће важити, кад је потврди синод.

Време.

По извештају будимпештанске метеорологске станице очекује се променљиво, ветровито и хладно време, местимице киша или снег.

Привредни гласник.

Са новчане пијаце.

Из Беча јављају, да се јако поправило стање Аустроугарске Банке. Она већ има резерву банкнота од 82 мил. круна. Метална готовина повећала се са 2 мил. 700 хиљада круна, а промет банкнота смањио се са 41 мил. круна. Улози су се смањили са 19 милијона круна. У Берлину има доста понуда за дневни новац. Аустријска влада жури се да склопи зајам од 500 милијона круна у Бечу. Пруска тражи зајам од 400 мил. круна за железнице. Бугарска је влада добила од бугарских банака зајам од 10 милијона лева на кратко време.

Кратке вести.

— Аустроугарски изасланици отпутовали су у Атину ради преговора за нов трговински уговор.

— Руској думи поднесен је предлог, да се на увоз ражи, грашка и пасуља удари царина. Тиме се погађа немачка житарска трговина.

— Нису истинити гласови о повишењу цене гвозденом лиму. Памучној роби скочила је цена са 1 до $1^1/_2$ потуре по кили.

Брзојави „Застави“.

Стигли 5. марта.

Угарски сабор.

Будимпешта. У јучерањој седници саопћио је председник, да је посланик Скичак положио мандат. Даље је саопћио, да ће домобрански министар Хазаји данас одговорити на интерпелацију Стевана Раковског у ствари саборске страже. Затим је продужена расправа о народносном питању. Сас Емил Најгеборен одобрава покушај министра председника Тисе, да реши народносно питање. У интересу Немаца у јужној Угарској моли, да се у изглед стављена олакшања у школству даду и Немцима. Независњак Холо такође не осуђује сам Тисин покушај да реши народносно питање, него осуђује начин, што га је Тиса одабрао, јер се тиме шкоди јединству угарске државе.

Атентат против уредника „Фигара“.

Париз. Жена министра Каја изгубила је у затвору досадању душевну мирноћу. Држи се, да је то отуда, што јој је јуче муж, министар финансија Кајо, када је посетио, рекао јој: Ти си ме за свагда упропастила! — Прекјуче је и гђа Кајо требала бити на ручку код талијанског посланика, где би седела поред председника републике Поенкареа, али се телефонски извинила, да јој изненадно позлило.

Болест бана Шкерлеца.

Будимпешта. Оболелост хрватско-славонског бана Шкерлеца није опасна, али се не зна, докле ће још морати лежати.

Злински и Беницки нису иступили.

Будимпешта. Није истина, да су Злински и Беницки иступили из земаљске касине.

Суђење због напада на Павлика.

Будимпешта. Судбени сто је јуче расправљао парницу против посланика Стевана Чухе, који је 4. јулија 1912. год. у саборској дворници ћутио полицајског комесара Павлика, када је овај по Тисиној заповести бацао опозиционе посланике из сабора. До подне су преслушани Чуха, Павлик и сведоци гроф Михајло Карољи, Десидер Полоњи, Стеван Злински, полицајни надзорник Шмит, два полицаја и више посланика. Сви су положили заклетве. По подне је Чуха ослобођен од оптужбе.

Полоњи против Ленђела.

Будимпешта. Бивши министар правде Геза Полоњи пријавио је кривичном суду, да предузима оптужбу, коју је државни одветник напустио у кривичној парници против Золтана Ленђела. Уједно је молио, да се што пре нареди главна расправа.

Осуђени на вешала.

Краково. Убице књижара Швицковског, Гаскијевић и Кобшински осуђени су на вешала, један њихов саучесник на 18, а други на 12 година робије, а два оптуженика су ослобођена.

Нова албанска влада.

Драч. Званично објављено именовање министра. За председника и министра спољних послова постављен Туркан паша, за министра војске и унутрашњих дела Есад

паша, за министра пољске привреде Азиз, за министра правде Куфтиг, за министра пошта и телеграфа Расан беј, за министра грађевина Пренк Биб Дода, за министра просвете Туртули, за министра финансија Аданидес.

Промена у француској влади.

Париз. За министра финансија постављен Ренул, досадашњи министар унутрашњих дела, а министар трговине Хелви за министра унутрашњих дела. За министра трговине постављен посланик Пере.

Промене у српској влади.

Београд. Министар грађевина Јован Јовановић и министар просвете Љуба Јовановић поднеће оставке. За министра спољних послова биће постављен др. Миленко Веснић, а Пашић ће задржати само председништво министарства.

Талијанска криза.

Рим. Данас ће бити образовано ново министарство, у којем ће бити заступљене све либералне странке.

Тајанствено самоубијство.

Цариград. Овде се убио немачки поручник Штангер, који је дошао да ступи у турску војску. Узрок непознат.

Атентат госпође Кајо.

Париз. Госпођа Кајо, пре него што је извршила атентат на уредника „Фигара“, упутила је своме мужу писмо, у којем му саопћава, да ће она набавити задовољштину док он прими то писмо. Кајо је то писмо добио тек онда, када је атентат извршен. Пред Кајовим станом биле синоћ велике демонстрације. Полиција растерала демо странте.

Из француског сабора.

Париз. Ројалист Делахеј, поднео у сабору предлог, да се отпусти државни одветник Фабр, који је одгодио поступак против Рошета и тако омогућио његово бегство. У тој ствари био је умешан и министар Кајо, чија се жена бојала, да ће се то објавити, па је с тога пуцала на Калмета. Прочитано је писмо Фаброво, из којег се види, да је Делахеј говорио истину. После тога решено је, да се парламентарној комисији повери испитивање овог случаја.

Одговорни уредник: МИТА КЛИЦИН.

Трговина.

НОВИ САД, 5. марта 1914. године.

Пшеница прве квалитете нова 23 К — п.
Пшеница нова друге врсте — К — п.
Пшеница средња 22 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 21 К — п. до — К — п.
Наполица 15 К 20 п. до — К — п.
Јечам 14 К — п. до — К — п.
Зоб нова 14 К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну стари 12 К 80 п.
Кукуруз у клипу — К — п.
Пасуљ бели 18 К — п.
Пасуљ жути 18 К — п.
Пасуљ кулаш 16 К — п.
Горушица 10 К — п.

Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 1 К 10 п.
Свињи средњи . . 1 К — п.
Свињи лаки . . . 96 п.
Теоци 1 К 06 п.
Овци ——— К по пару.
Јагњци 1 К 10 пот.

Маст 1 К 40 п. до К — п.
Сланина 1 К 40 п. до — К — п.
Сланина пушена 1 К 50 п. до — К — п.

*

Са житне пијаце у Будимпешти.

У трговини са готовом робом биле су ове цене: пшеница потиска К 24·85—25·80, банатска К 24·55 до 25·60, бачка круна 24·70—25·50; раж круна 18·45 до 18·70; јечам за пићу круна 14·45 до 15·—; јечам за пециво К —·——·—; зоб К 15·10—16·40; кукуруз К 13·80—14·—; чинквантин К —·——·—. — У трговини на рок прављени су ови закључци: пшеница за април К 25·78, за мај К 24·60; пшеница за октобар К 22·40; раж за април К 18·98, за октобар К 17·12; зоб за април К 15·14; зоб за октобар К 15·40; кукуруз за мај К 13·36, кукуруз за јули К 13·64; репица за август К 31·60 до 31·80; луцерна К 110—160; детелина ситна К 130—150, средња К 140—160, крупна К 150—180.

Изашла је из штампе и разашиље се књига:

РАТ У МАЋЕДОНИЈИ И У БУГАРСКОЈ 1913. ГОДИНЕ.

ОД ЈАШЕ ТОМИЋА.

Књига је по штампи, изради, хартији, величини, као и прошле две књиге о балканском рату од истог писца. Насловна слика у овој књизи врло је значајна. У књизи је земљописна карта ратног бојишта, земљописна карта негдањег и садањег Балкана, негдање и садање Србије и Црне Горе. Осим тога има још 22 слике из мађедонског рата, које осим једне, нису нигде излазиле.

Цена је књизи 2 круне (2 динара). — Са поштарином је 20 потура више, а ко жели да му се књига пошље препоручено, има да пошље 2 круне и 45 потура. **Растуривачи добијају 20 од сто попуста,** али они сносе поштарину. Поруџбине се шаљу као и новац на **администрацију „Жена“ Нови Сад.** Administration „Žena“ Ujvidék.

Могу се добити још и књиге „Рат на Косову и Старој Србији“ и „Рат у Албанији и око Скадра“ по старој цени. 1-3

КОРЕЊЕ и ЛУКОВИ ЛЕПОГ ЦВЕЋА

САДА СЕ САДЕ НАЈУСПЕШНИЈЕ И ТО:

Мирисаве перунике у бојама: беле, плаве, љубичасте, бронзане и бело жуте, 100 коренова 2 К, 25 корена 1·50, 10 корена 25 пот.

Мирисави Божури дивни крупноцвети у боји: бели, роза, црвених и крем. 1 комад 40 потура. 10 комада К 3·50. 381 1—1

Племените георгине разнобојне, дивне нове и најновије, облике кактусовог цвета 1 комад 20 пот., 10 комада К 1·50, 25 комада К 3·50.

Сабљачице (Gladiolus) у разним лепим бојама 1 ком. 5 потура, 10 комада 45 пот. 100 ком. К 4

Баштене јагоде у више лепих сорти са крупним јагодама 100 ком. 1 К, 1000 ком. К 8. Друге половине априла се могу добити: пелцери добро ожиљени од крисентама, салвије, разни мушкатли, вијугалице, кобеа, као и зеленичe: шимшир. Разно семење од поврћа и цвећа пропоручује и разашиље

Цвећарница ВОЈИНА ЈОВАНОВИЋА, Нови Сад, (Ujvidék Kossut Lajos utcza).

Végelszámolás a felszámólt „Csurogi első szerb fogyasztási szövetkezet Csurogon“

Tartozik 1905. decz. 20.

Árúk és felszerelések . . .	K 1000·—
	K 1000·—

Követel 1906. január 1.

Árú és felszerelés eladása Kanacski Rádónak, Csurog	K 1000·—
	K 1000·—

Csurog, 1906. január hó 1-én.

Loncsarszki Sztevan, Tuczakov Paja, Mality Jovan, Erdevik Maxim, Drazsity Koszta, Ivanov Jocza.

377 1—1

Натјечај.

Код Српске Штедионице дионичарског друштва у Новој Градишци упражњено је мјесто

КЊИГОВОЂЕ.

Исти мора бити у књиговодству, у српској и њемачкој кореспонденцији и свима осталим штедионичким пословима потпуно вјешт, тако да може самостално све послове водити и обављати.

Плата према договору. Наступ службе најдаље 1. јуна о. г. Молбе са свједочбама односно референцама треба послати уз ознаку плате до 25. ов. мј.

У Новој Градишци 12. марта 1914. г.

388 1—3 **Управа.**

Ко има добар

ТОЧАК, БИЦИКЛ

на продају, нека се јави депозитеру у новосадској касарни пешадијске регементе бр. 6. између 12—2 сата по подне. 380 1-1

Дражба на мањак.

Српска православна црквена општина у Сакулама расписује дражбу на мањак ради подизања нове гвоздене портанске ограде.

Целокупни предрачун — без цигаља и песка, које ће сама црк. општина набавити износи 14.517·97 круна.

Дражба ће се одржати 16. (29.) марта 1914. год. у 2 сата по подне у школској дворани.

Остали услови као у огласу пређашњем. („Застава“ додатак 30. јутар. броју од 8. (21.) фебр. 1914.)

У **Сакулама,** 26. фебр. (11. марта) 1914.

Председништво Црквене општине.

385 1-1

Тражим МЕШОВИТУ ТРГОВИНУ

у вароши или у већем селу са кућом, двориштем и вртом да купим. Ко такову има на продају, нека поднесе понуду, у којој нека означи последњу цену на адресу

Фрањо Валента
трговац

390 1—2 Н. Сад, Бемова ул. бр. 2.

ЛАЂА СА МОТОРОМ!!!

Од 35 коњских снага и и површном запремином за 25 особа, згодна за све могуће превозе и за вучење скела. Продаје се по врло повољној цени. Лађа се може видити сваког дана где саобраћа између Н. Сада и Петроварадина. За цену и услове обратити се у НОВОМ САДУ у Петефијевој ул. бр. 98. 382 1—3

ФИРМА

И. БАЈЛОНИ и СИНОВИ

У М. ЦРНИЋУ

(код Пожаревца — Србија) **треба**

Баштована-цвећара

који се разуме и у пчеларству.

Понуде у којима треба означити и захтев награде, нека се упуте горњој фирми.

391 1—3

Јавна захвала.

Под притиском бола и туге, сматрамо за особиту дужност да се свима онима, који су нам, пригодом смрти нашег нигда незаборављеног сина и брата

Предрага Фуке

ученика VII. разреда,

писмено и усмено своје саучешће исказали, овим путем најтоплије захвалимо.

Нека је искрена хвала гимназијском лечнику г. дру Александру Коди, који се је неуморно трудио, да тешке болове милом нам покојнику до последњег часа ублажи.

Нека је искрена хвала гг. паросима: Ђорђу Велићу и Војиславу Ковачевићу, који су нам милог покојника лепо опојали и до вечне куће испратили.

Не мала хвала нека је г. Божидару Ковачићу, а уједно свима колегама милог нам покојника.

Нека је хвала Светозару Поштићу колеги милог нам покојника, који се је онако лепо са милим нам покојником опростио.

Исто тако нека је овим путем изречена најискренија захвала свима онима, који су при погребу учествовали и милог нам покојника до вечне куће испратили, и тиме нам донекле наш тешки бол и тугу ублажили.

У Новом Саду 15. марта 1914.

Софија Фука, мати и браћа.

383 1—1

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.